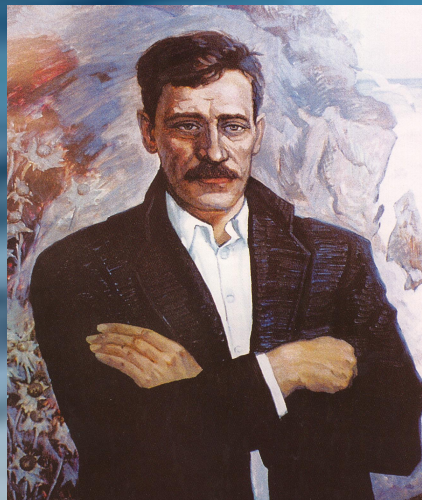

ФАНТАСТИ З РЕАЛЬНОГО СВІТУ

Фантасти—
це
казкарі...

A young boy with dark hair, wearing a blue t-shirt, sits cross-legged on the ground in a magical forest at night. He is reading a large, open book. The forest is filled with bare trees and falling leaves, creating a misty and ethereal atmosphere. A small fire burns brightly in the background, casting a warm glow. The overall scene is dreamlike and enchanting.

Зустріч в літературному кафе “Перехрестя”

присвячена
фантастам-ювілярам

• • •

Читайте фантастику, люди!
Дивитесь ее мастерам,
Взлетая от суетных буден
К причудливым дерзким мирам;

Чтоб будущим невзаправдашним
Она за собой увлекла —
Мерцаньем таинственно-радужным,

Как врубелевы крыла...
Там небо синее синего,
А зори еще алей,
Там люди чуть-чуть красивее,
Свободнее и смелей;

И в небо ажурно-легчайшие
Конструкции устремлены.
(Насколько фантазии наши
Штампованы и бедны!)

И что впереди — неведомо,
И люди слабы и сильны:
Полночны крыла у Демона
С обратной их стороны...

Но все же зачем-то надо —
На помощь приди, фантаст! —
Нам всем бескорыстно угадывать,
Какой будет жизнь без нас:

— Синеют ли в будущем реки?
Белеют ли облака?

И как там — в грядущем веке —
Качается венчик цветка?

И мы — будто миру судьи
За книгой по вечерам...
Читайте фантастику, люди!
Дивитесь ее мастерам!

О термінах

ФАНТАСТИКА

(від грец. Phantastike - мистецтво уявляти), форма відображення світу, при якій на основі реальних уявлень створюється логічно несумісна з ними («надприродна», «чудова») картина Всесвіту.

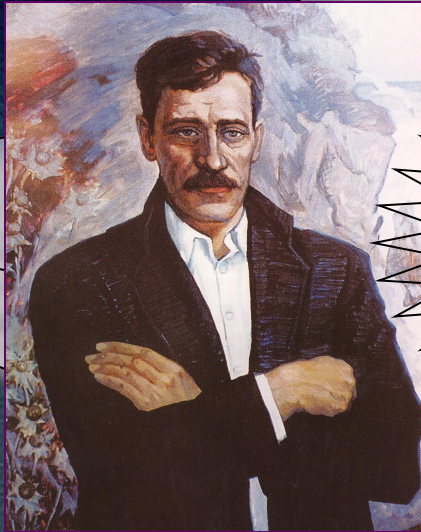
Три основних відмінних якості божества виявилися невідворотно привабливі для письменників-фантастів: усезнання, всемогутність і дар творіння життя, або навіть цілих світів. Чим іншим, як не останнім, нехай тільки на словах, займалися фантасти весь цей час? »

ФАНТАСТИКА

Напрями фантастики

- таймпанк;
- фентезі;
- соціальна фантастика;
- наукова фантастика;
- бойова бойова і пригодницька фантастика;
- апокаліпсис апокаліпсис і постапокаліпсис;
- альтернативна історія альтернативна історія і географія;
- Також до списку ще можна додати такий жанр як готика, хоча таке

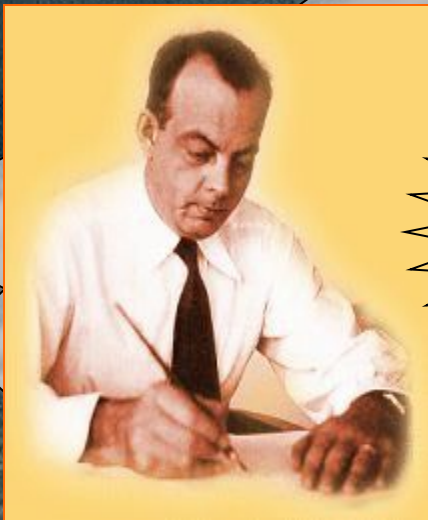
Символи світової фантастики

Олександр
Степанов
и
Грінєвськ
ий
(Грін)

Реймонд
Дуглас
Бредбері

Антуан
де
Сент-
Екзюпері

Айзек
Азімов

Витоки фантастики

Витоки фантастики - в пост-міфотворчій фольклорній свідомості, перш за все у чарівній казці.

Первісне світорозуміння стикається з новими уявленнями про дійсність, міфічний і реальний плани змішуються, і ця суміш суто фантастична. Первинні жанри фантастики, утопія і фантастична подорож, були ще й найдавнішими формами.

Сюжет, образи і події «Одіссеї» - початок всієї літературної західноєвропейської фантастики. Перший свідомий фантаст - це Арістофан.

«Метаморфози» Апулея — антична социална фантастика

Фантастика в середньовічній літературі

Починаючи з XII століття мотиви чарівних казок (які відбуваються з кельтських міфів) проникають і в згасаючий героїчний епос. Обрамленням фантастичних сюжетів стала кельтська за своїми джерелами легенда про двір короля Артура.

Фантастика в епоху Відродження

Розвиток фантастики в період Ренесансу завершують «Дон Кіхот» М. Сервантеса - і «Гаргантюа і Пантагрюель» Ф. Рабле У Рабле розділ «Телемське абатство» один з перших прикладів фантастичної розробки утопічного жанру. Приклад більш традиційного поєднання фантастики з мрією про казкове царство справедливості - «Буря» У. Шекспіра.

Найбільш відомі твори християнської фантастики - «Загублений рай» і «Повернений рай» Мільтона Християнсько-міфологічна свідомість сприяє розквіту особливого жанру - фантастики видінь. Починаючи з апокаліпсису Іоанна Богослова «бачення» або «одкровення» стають повноправним літературним жанром (Божественна комедія »Данте).

Поетика релігійного «одкровення» визначає візіонерську фантастику У. Блейка: його грандіозні «пророчі» образи - остання вершина жанру.

Фантастика в XVII і XVIII ст.

У романах XVII-XVIII століть мотиви і образи фантастики використовуються для ускладнення інтриги. Фантастика, не маючи самостійного значення, виявляється підмогою шахрайського роману («Кульгавий біс» А. Р. Лесажа, «Закоханий диявол» Ж. Казота), філософського трактату («Мікромегас» Вольтера) і т. д. У «Подорожах Гуллівера» Дж. Свіфта фантастика у дусі Рабле і Сірано де Бержерака поставлена на службу ідеологічної сатири. «Пригоди графа Фердинанда Фетома» Смоллет – початок «готичного роману» Х. Уолпола, А. Радкліф, М. Льюїса, У. Бекфорда.

«Подорожі Гуллівера»
Дж. Свіфта—
фантастична сатира XVIII ст.

Фантас тика в

«Сховища у царстві фантазії» шукали всі романтики. Німецькі романтики звернулися до її першоджерел, зібрали і обробили чарівні казки та легенди. Романтичну фантастику синтезувала творчість **Е.Т. А. Гофмана**: тут і готичний роман «Еліксир диявола»), і літературна казка («Повелитель бліх», «Лускунчик та мишачий король»), та феєрична фантазмагорія («Принцеса Брамбілла»), і реалістична повість з фантастичним підґрунтям («Вибір нареченої», «Золотий горщик»). Спробу оздоровити потяг до фантастики як до «прірви потойбічного» являє собою **«Фауст» Гете**. У Росії романтична фантастика представлена у творчості **Жуковського В. А., В. Ф. Одоєвського, А. Погорельського, Пушкіна А. С.** («Руслан і Людмила») і **М. В. Гоголя**, фантастичні образи якого органічно вліті в народно-поетичну ідеальну картину України («Страшна помста», «Вій»)

Готичну традицію фантастики розвиває **Е. По**.
Однак він же предтеча нової галузі фантастики -
наукової фантастики

Фантастика в реалізмі

В епоху реалізму фантастика знову опинилася на периферії літератури, хоча нерідко залучалася для сатиричних та утопічних цілей (як в оповіданнях Достоевського).

В цей же час зароджується власне наукова фантастика у творчості епігона романтизму Жуля Верна і видатного реаліста Г. Уеллса, вона малює реальний світ, змінений наукою. Розвиток космічної фантастики призводить до відкриття нових світів,

«Война світів» Герберта Уеллса — класика наукової фантастики

Фантастика в кінці XIX ст.

Уявний, почасти казковий світ, створює із залученням мотивів і образів західної пригодницької літератури О. Грін.

Інтерес до фантастики як такої відроджується до кінця XIX століття у неоромантиків (Р. Л. Стівенсон), декадентів (М.Швоб, Ф. Сологуб), символістів (М. Метерлінк, Блок О.), експресіоністів (Мейринка), сюрреалістів (Козак, Е. Крейдер).
Розвиток дитячої літератури породжує новий вид фантастичного світу - світ іграшковий:
у Л. Керролла, К. Коллоді, Мілна А.; А. Н. Толстого («Золотий ключик»), М. М. Носова, К. Чуковського.

Письменник-романтик О.С. Грін

*Когда дни начинают
пылиться и краски
блекнуть, я беру Грина.
Я раскрываю его на любой
странице. Так весной
протирают окна в доме.
Все становится
светлым, ярким, все
снова таинственно
волнует, как в детстве.*

Д. Гранин

ГРИНЛАНДИЯ

Александр Грин
распахнул дверь в
мир веселых и
смешных людей,
открыл
прекрасную
землю, которой
пока еще нет на
карте.

К.Г. Паустовский

«Вигадана письменником,
ніколи не існуюча
на географічних картах
Країна Грінландія,
зовні реалістична і
художньо досконала,
також пронизує
майже всі головні
твори фантаста
(У широкому спектрі -
від НФ до фентезі,
готичного роману
і «літератури жахів»)
і загальна романтична
недомовленість, -
дозволяють вважати Гріна
одним з основоположників
сучасної
фантастичної літератури ...
недооціненим за життя ... »
А. Брітков

Різні гілки одного літературного напрямку

"Блистаючий мир", "Дорога нікуда", "Золота цепь" - ці прекрасні книги важко вкласти в прокрустове ложе вузького жанру. Але навіряд чи хтось може сказати, що вони не фантастичні. Звичайно, левітація, вільня ширяння в ефірі над квітучою землею у Гріна або, допустимо, у Беляєва мають різне значення. У першому випадку це, скоріше, символ, потреба і здатність душі, у другому - фантастична властивість, резульат тих чи інших абсолютно раціональних маніпуляцій. Грін - фантаст, а Беляєв - науковий фантаст

Грін створює
глибоко символічну
"Бегущую по волнам",

Беляєв –
"Голову
професора Доуеля"

Фантаст -романтик

Он пришел на время,
ненадолго,
Он пришел, чтоб нас
предупредить-
Разобьется сердце на
осколки,
Если мы разучимся
любить.

Е. Огонькова «Гриневия»

«Казка потрібна не тільки дітям, але і дорослим », - писав Костянтин Паустовський. Саме таку казку склав А. Грін, шукач чудесного, що марить морем і вітрилами, людина, про яку з перших кроків у літературі склалися легенди. Він написав феєрію-казку про те, що щастя - справа власних рук людини, **мрію не треба чекати - їй потрібно сміливо йти назустріч.**

«Читаючи цю книгу,
разом з її героями входиш ...»

- У світ любові і мрії;
- У захоплюючий світ казки,
фантастики, з якого не хочеться йти;
- У світ, який вчить сподіватися,
вірити і чекати, любити,
створити щастя своїми руками;
- В унікальний світ фантастики, чогось
чарівного, казкового, де завжди добро
перемагає зло.

*Мечта разыскивает путь,
- Закрыты все пути;
Мечта разыскивает путь,
- Намечены пути;
Мечта разыскивает путь,
- Открыты ВСЕ пути.
А. С. Грин "Движение". 1919.*

Творчість Гріна - риса обличчя епохи, частка її літератури, притому частка особлива, єдина ... У 2000 р. заснована Всеросійська літературна премія імені Олександра Гріна, вона присуджується щорічно «за твори для дітей та юнацтва, пройняті духом романтики та надії», серед лауреатів цієї премії - Кір Буличов та Владислав Крапівін

Символи світової фантастики

Зараз практично всі твори Гріна викладені на найбільшому літературному ресурсі Рунета «Російська фантастика», причому посилання на ім'я автора набрана найбільшим кеглем в довгому списку письменників - показник безперечної величини в літературному фантастичному просторі.

Чи коректно відносити Гріна до фантастів?

Так. Тому що фантастика - це вся література, що допускає віру в диво.

Ні. Тому що Олександр Грін – унікальний письменник, сама природа якого чинить опір тому, щоб його взагалі відносили до якого-небудь жанру чи напрямку.

Фантастика на початку ХХ століття

Перша половина ХХ століття ознаменувалася розквітом наукової фантастики. Ключовою фігурою цього жанру став англієць Герберт Уеллс. Наукова фантастика в цей період прагнула «передбачити» розвиток науки і техніки, особливо дослідження космосу. Послідовниками Уеллса були А. Беляєв

і А. Н. Толстой

Перші значні твори сучасної фентезі - казково-середньовічної фантастики - виходять з під пера Роберта Е. Говарда («Конан»), Джона Р. Р. Толкіна («Гобіт», «Володар Кілець»), Клайва С. Льюїса («Хроніки Нарнії»). Крім цього, в західній літературі багато представлена література жахів (У. Де ла Мар, Г. Ф. Лавкрафт Дж. Кольєр)

“притчевий бум”
А. де Сент-Екзюпері

Антуан де Сент-Екзюпері

(1900-1944)

«БУТИ ЛЮДИНОЮ-ЦЕ ЗНАЧИТЬ ВІДЧУВАТИ,
ЩО ТИ НЕСЕШ ЗА ВСЕ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ»

Майстер символів

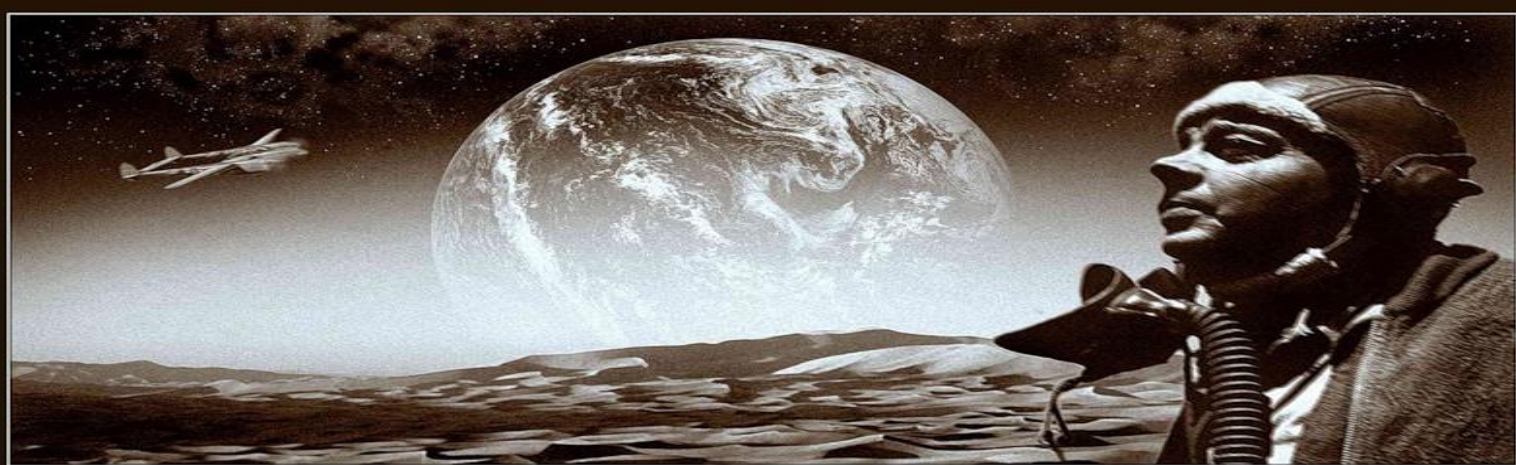

Шукайте мене
в тому, що я пишу

Антуан де Сент-Екзюпері

романтик-фантаст,
письменник-філософ

Антуан де Сент-Екзюпері – людина, що за життя стала легендою, - мала, за словами одного з його вчителів, воістину універсальний талант. Він був мислителем, поетом, ученим, пілотом, конструктором, винахідником, фантастом Сент-Екзюпері знайшов своє покликання! в авіації, і в літературі.

“ Мені ненависні люди, які пишуть заради забави, які шукають ефектів. Треба мати що сказати “. Йому, романтику неба, що не цурався земних радощів, любив, за свідченням друзів, «писати, говорити, співати, грати, докопуватися до суті речей, звертати на себе увагу...», людині проникливого розуму, що завжди стояла на захисті загальнолюдських цінностей, було «що сказати». І він це зробив: написав казку «Маленький принц», про найважливіше в цьому житті, життя на планеті Земля, все частіше такий нелагідній, але улюбленій і єдиній.

Лейтмотив творчості -

взаємини між дітьми і дорослими,

пізнання навколишнього світу,
прагнення привести людей до мудрості і
щастя.

Ця тема бере початок у першій його книзі
“ Пошта - на південь ”, триває у “ Планеті
людей ”,

Її ж досліджує Сент-Екзюпері і в останній,
незакінченій, під назвою “ Цитадель ”. Ця ж
тема

стала головною і в “ Маленькому принці ” –
алегоричній казці, яка показує красу і чистоту
людських відносин. Тонкий ліризм
поєднується

в ній з гіркою сатирою на людські пороки.

Це **фантастична казка** для дітей
і серйозне твір, наповнений філософським
змістом, для дорослих. Автор малює

фантастичні світи –

маленькі планети, якими керують дивні люди.

Головне у казці полягає в тому, що Маленький принц лише тоді відкриває свої таємниці, коли людина знаходить у собі те прекрасне, що глибоко заховане в ній чи заснуло в її серці під тягарем «дорослих» років. Збудити це згаслечи заснуле прекрасне в дорослій людині, примусити її пильніше вдивитися у світ, щоб світ цей зробити кращим, — такий задум «Маленького принца».

Є на світі чимало книжок,
Що наповнюють душу по вінця.
Та з усіх оберу я стежок
Ту, що йде до «Маленького
принца»

Казка ця облетіла весь світ.
У ній мудрості чисте озерце.
Шле вам зоряний принц заповіт:
«Вчіться, люди, «бачити серцем»

«Маленький принц» - тебе знають,
Ти – помислів добрих суцвіття,
І справедливо тебе вважають
Книгою тисячоліття!

Антуан де Сент-Екзюпері

МАЛЕНЬКИЙ ПРИНЦ

Аудиоспектакль и текст сказки

Друга половина ХХ ст.

Нове покоління авторів НФ поступово розчарувалося в передбаченні прогресу. Все частіше публікуються антиутопії-попередження, соціальна сатира. Психологічні та соціальні драми лежать в основі фантастики письменників третьої чверті ХХ ст.: Рея Бредбері, Френка Херберта, Філіпа К. Діка, братів

А. і Б. Стругацьких, Айзека Азімова, Роберта Хайнлайна

Друга половина ХХ ст. переживає бум фентезі
вслід Говарду і Толкіну.

Зоряні війни займають почесне місце у фантастиці. Паралельно з масовою кінофантастикою існує фантастика елітарна, експериментальна, наприклад, фільми Андрія Тарковського, Стенлі Кубрика, Тіма Бертон

У ХХ столітті фантастика перестає бути суто літературним жанром.
Настає розквіт кінофантастики

Рей Дуглас Бредбері—

Рея Бредбері часто називають метром фантастики, одним з кращих письменників-фантастів і основоположником багатьох традицій жанру. Бредбері є володарем декількох нагород у галузі фантастики (Небюла - 1988, Хьюго - 1954), та безлічі загальнолітературних премій.

Рэймонд Дуглас Бредбері

Передумови творчості

"Жуль Верн був моїм батьком. Уелс - мудрим дядьком. Едгар Алан По доводився мені двоюрідним братом, він як кажан вічно мешкав в нас на темному горищі. Флеш Гордон та Бак Роджерс - мої брати і товариші. Ось і вся моя рідня.

Ще добавлю, що моєю матір*ю, скорше за все, була Мері Уоллстонкрафт Шеллі, авторка "Франкенштейна".
Рей Бредбері.

Своєрідність фантастики

Фантастика Бредбері своєрідна. Вона дуже мало стурбована досягненнями науки і техніки як такими. Сам науково-технічний прогрес виступає у Бредбері складовою частиною "споживчої цивілізації", і для автора головне - його морально-психологічні наслідки. Власне, проза Бредбері - це психологічна проза на фантастичній основі. Вона складна, насичена глибокою символікою та філософськими роздумами про сенс існування людини, про його долю, про долю людства взагалі.

"Фантастика, - якось сказав Бредбері, - це наша реальність, доведена до абсурду".

Бредбері - видатний майстер слова, визнаний стиліст, тонкий психолог, проникливий лірик, але точніше за все - мудрий казкар, що з'єднав у собі проникливість старійшини, що знає ціну людських слів і справ, з захопленим поглядом дитини, що вперше побачила ніжні і ясні фарби світанку.

ЧАС ВІДКРИТТІВ ТА ЗНАХІДОК

Сім справджених пророкувань Рея Бредбері

- * Мобільні телефони – в оповіданні "Убивця" описується радіобраслет, що дозволяє розмовляти на ходу.
- * Телекімната з повним ефектом присутності (тривимірне зображення, стереозвук) - оповідання "Вельдт".
- * "Розумний будинок" - можливість дистанційно управляти кондиціонером, пральною машиною, іншою побутовою технікою ("451 градус по Фаренгейту").
- * Плейери - мініатюрні "черепашки", радіоприймачі-втулки, що вставляють у вуха ("451 градус по Фаренгейту").
- * Телеекрани на півстіни, що показують дурні реаліті-шоу - "451 градус по Фаренгейту".
- * Засилля реклами, що отупляє, - "451 градус по Фаренгейту".
- * Робот у вигляді тварини - японські роботи "Айбо", виконані у вигляді собачок, поки мало схожі на механічного із "451 градуса по Фаренгейту". Але якщо хтось вирішить їх перепрограмувати...

ДАВА
ЕРНС

КІТРИН
МАК КОРМАК

КІН
КІНГСАМ

І ГРЯЗНУ
ГРОМ

НЕКОТОРЫЕ ПРАВИЛА НЕЛЬЗЯ НАРУШАТЬ

Світ Азімова

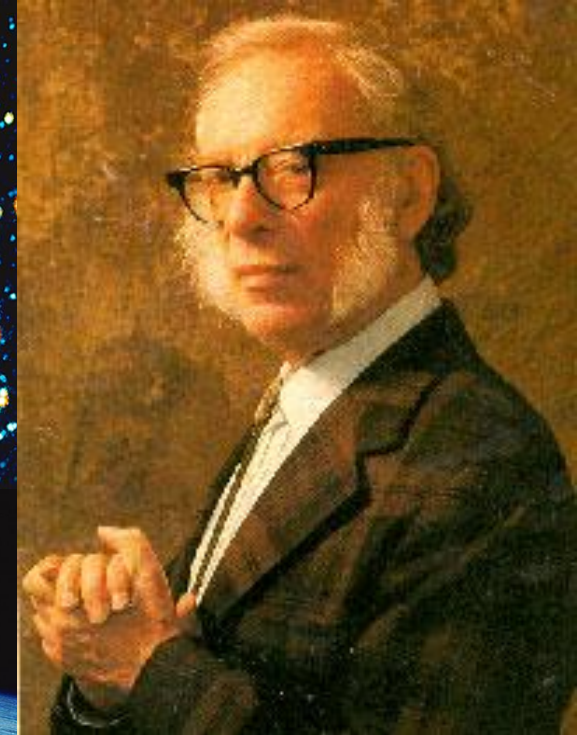
АЗІМОВ, Айзек

(Asimov, Isaac — 02.01.1920,

Петровичі, тепер Білорусь —

06.04.1992, Нью-Йорк) —

американський письменник-фантаст,
учений.

... Його працьовитість приголомшує: він
написав

майже 500 книг, серед яких

науково-популярні і фантастичні,

детективи і лімерики, історичні дослідження
і гумор, путівники по Біблії і Шекспіру.

Він писав для всіх відомих видів періодики

Артур Ч. Кларк

Айзек
Азімов

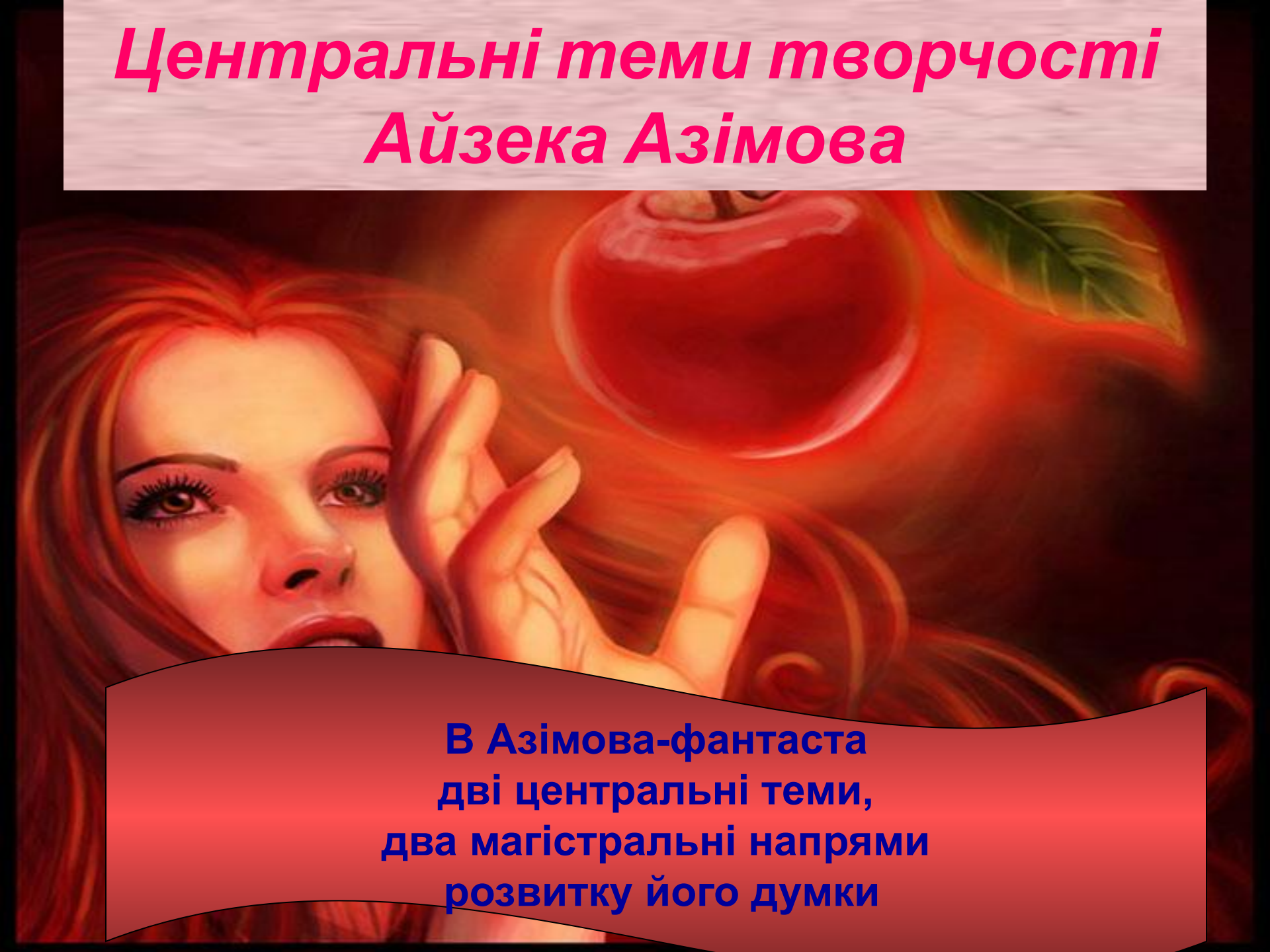
ПУТЕВОДИТЕЛЬ
ПО ВИБЛИИ

НОВЫЙ ЗАВЕТ

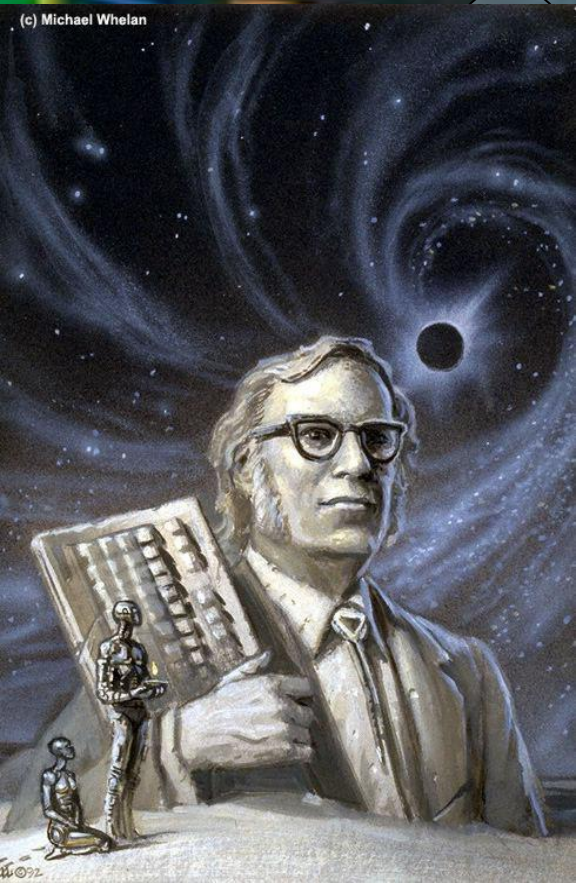

Центральні теми творчості Айзека Азімова

A painting of a woman with long, flowing red hair, looking upwards with a contemplative expression. Her right hand is raised near her face. In the upper right, a large, vibrant red apple with a single green leaf is depicted. The background is dark and swirling, suggesting a dreamlike or ethereal atmosphere.

**В Азімова-фантаста
дві центральні теми,
два магістральні напрями
розвитку його думки**

Перша тема

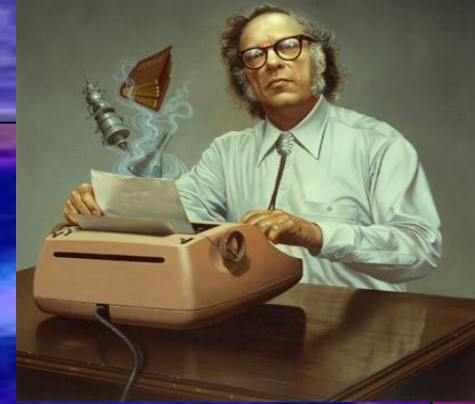
— створення і використання роботів. Повісті, оповідання, романи про роботів зібрані у книгах, що складають перший цикл: «Я, робот» («I, Robot», 1950), який приніс Азімову світову славу. У книзі розказана вигадана історія розвитку науки робототехніки.

Азімов сформулював три основні закони, які сьогодні вийшли за межі фантастики, оскільки покладені в основу теорії програмування та масового використання роботів у виробництві.

Три Закони роботехніки:

1. Робот не може заподіяти шкоду людині або своєю бездіяльністю допустити, щоб людині була заподіяна шкода.
2. Робот повинен коритися всім наказам, які віддає людина, окрім тих випадків, коли ці накази суперечать Першому закону.
3. Робот повинен піклуватися про свою безпеку в тій мірі, в якій це не суперечить Першому і Другому законам.

Друга тема творчості:

розселення людей у космосі, освоєння ближніх планет, а потім вихід за межі Галактики. Ця ідея Азімова увійшла в історію розвитку людства як «галактична концепція». До другого циклу входять романи: «Установа» («Foundation», 1951), «Установа й імперія» («Foundation and Empire», 1952), «Друга Установа» («Second Foundation», 1953), «Установа у небезпеці» («Foundation's Edge», 1982), «Установа та Земля» («Foundation and Earth», 1986), «Прелюдія до Установи» («Prelude to Foundation», 1988), «Вперед до Установи» («Forward to Foundation», 1993).

The background of the slide is a composite image of space. On the left, a large Earth is visible, showing the Americas. To its right is the Moon. In the foreground, a metallic, futuristic spaceship or probe is shown, with a bright light emanating from its front. The overall color palette is dominated by blues, greys, and oranges from the sun's glow.

**Азімов - неодноразовий лауреат
багатьох національних
і міжнародних літературних премій,
у тому числі «Х'юго» та «Неб'юла»,
найвищих нагород
в американській фантастиці.
В англо-американській літературній
традиції Азімова разом з Артуром
Кларком
та Робертом Хайнлайном відносять
до «Великої трійки»
письменників-фантастів**

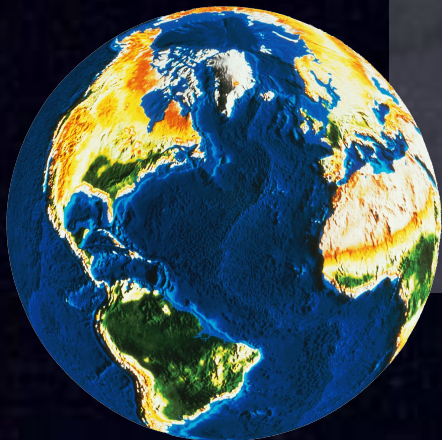

**Висловлювання
про високу моральну відповідальність
письменника-фантаста**

**«Історія сягла моменту,
коли людству вже не можна ворогувати. На землі
повинна запанувати дружба. Я завжди
намагаюсь підкреслити це у своїй творчості... я
впевнений, що наукова фантастика — це одна із
ланок, яка допомагає об'єднати людство».**

Призначення творчості:

Сам письменник убачав високе призначення своєї творчості у тому, що вона допомагає людству вижити: «Людство виживе, якщо сміливо погляне в обличчя теперішньому, якщо матиме мужність прийняти історичні зміни, а не протидіяти їм. Цьому вчить нас... наукова фантастика, і я горджуся тим, що скільки моїх сил пропагую її уроки».

Кінець ХХ- початок ХХІ ст.

Великим попитом користується підліткова розважальна фантастика, наприклад серія «**Гаррі Поттер**» **Джоан Роулінг**. Бум переживають спершу настільні, а потім і комп'ютерні ігри, засновані на фантастиці. Фантастичні всесвіти - частина популярної культури, що втілюється в літературі, кіно, іграх, коміксах.

На зламі тисячоліть соціальні та філософські проблеми у фантастиці відживають свій вік і починають поступатися місцем експериментам зі стилем. Постмодерністські відтінки має проза **Ніла Геймана**, **Чайни Мьєвіля**, **Пола ді Філіппо**. Дуже популярна гумористична фентезі **Террі Пратчетта**

Один із дослідників наукової фантастики й укладач антології "Фантастика століття" (1995) В.Гаков так оцінив **місце наукової фантастики в культурі ХХ століття**: "Коли час підбивати підсумки сторіччю, що нині минуло, навряд чи хто буде сперечатися: століття виявилось воістину фантастичним за силою сейсмічних поштовхів, які потрясли людство у двадцятому сторіччі нової ери, тим подивом, нестямними надіями і гірким розчаруванням, що залишив після себе... ..Значно менше людей погодиться з тезою, що двадцяте століття залишиться в пам'яті і як століття наукової фантастики. Хоча остання думка настільки ж очевидна для шанувальників цієї літератури: історія перетворення "бридкого каченяти" у респектабельний і впевнений у собі жанр, – історія сама по собі абсолютно фантастична, казкова, – розгорталася, можна сказати, на наших очах"

Ресурсы Интернет:

- <http://www.litera.ru>
- <http://www.forward.topl.tversu.ru>
- <http://www.frlib.ru/literature/>
- <http://www.shkla.spv.ru>
- <http://kolibri.astroguru.com>
- <http://www.bradbury.org.ru>

Библиография

- Зелинский К. Жизнь и творчество А. С. Грина. // Грин А. С. Фантастические новеллы. — М., 1934. — С. 3-35
- Ковский В. Романтический мир Грина. — М., 1969
- Бредбері Рей "Найкращий із часів" К.: "Молодь", 1987р
- "Фантастика Рея Бредбери". - М.: "Знание", 1963 г.
- Гаков В. Хроника фантастического века // Фантастика века. – М. – Мн.: Полифакт, 1995 – С. 7.
- Нямцу А.Е. Поэтика современной фантастики. Часть 1. – Черновцы: "Рута «
- Гельман З. Энциклопедизм Айзека Азимова // Высшее образование в России. — 1992. — № 2;
- Гопман В. Азимов Айзек // Писатели США. — Москва, 1990; Громова А. Как построить мир? // Ин. лит. — 1967. — № 1
- Колибанова А. Галактические романы Айзека Азимова // Исследования по романской и германской филологии. — К., 1976
- Марсель Мижо "Сент-Экзюпери", Москва, Издательство "Молодая гвардия", 1965 год.
- Нора Галь. Под звездой Сент-Экса. - М., 2004.